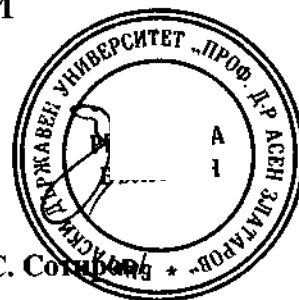

БУРГАСКИ ДЪРЖАВЕН УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р АСЕН
ЗЛАТАРОВ“
ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНИ НАУКИ

УТВЪРЖДАВАМ,

Ректор:

/проф. д-р С. Сотирова/

КОНСПЕКТ

за писмен държавен изпит по **Философия**
за специалност „История и философия“
ОКС „Бакалавър“, редовно обучение

1. ФИЛОСОФИЯТА В НЕЙНОТО МНОГООБРАЗИЕ

- 1. Предметно самоопределение на философията.** Възникване и развитие на философията. Мит и логос. Философска рефлексия. Място на философията в културата на човечеството.
- 2. Базови категории на онтологията.** Битие и небитие. Субстанция. Некласически онтологии.
- 3. Теория на познанието.** Природа на познанието, граници, отношение на знанието към реалността. Субект и обект на познанието. Език и познание. Сетивно и рационално познание. Истината в теория на познанието. Теории за истината.
- 4. Философска антропология.** Теории за произхода на човека. Многообразие на интерпретациите на човешкото битие. Основни характеристики на човека. Категории на човешкото битие (игра, комуникация, щастие, вяра, самота, смърт).
- 5. Предмет и значение на логиката.** Индукция, дедукция, доказателство. Субект, предикат и логически квадрат. Класификация на силогизмите. Логически парадокси, софизми и апории.
- 6. Възникване на етиката и нейния предмет.** Етика, морал, нравственост. Моралът в живота на човека и обществото. Признаци и структура на морала. Морал, право, икономика, политика – връзки и взаимодействия.
- 7. Основни етически доктрини.** Особености и видове: хедонизъм, евдемонизъм, деонтология, етика на страданието, прагматистка етика. Професионална етика.
- 8. Политическа философия.** Основи на политическата власт, понятие за държава, граждански дълг, суверенитет. Право, обществен договор, легитимност. Основни политически идеологии и системи на управление.
- 9. Философия на религията.** Произход и видове религии. Отношение между вяра и знание. Онтологически, познавателен и нравствен смисъл на религиите. Моралните пророци и учители на човечеството: Конфуций, Буда, Мойсей, Исус Христос, Мохамед.
- 10. Философия на културата.** Култура и цивилизация. Същност и значение на културата. Многообразие на културите.

II. ИСТОРИЯ НА ФИЛОСОФИЯТА

13. **Философски школи и идеи в Древна Индия и Китай.** Основни школи и принципи в древноиндийската философия. Философията на будизма и философията на йога. Социално-политически идеи в древнокитайската философия: даосизъм (Лао-цзъ) и Конфуций
14. **Възникване на античната философия.** Преходът от мит към логос. Първи философски учения и школи. Питагорейци, Елейска школа, софисти. Демокрит.
15. **Класическа антична философия.** Методът на Сократ. Платон - теория на идеите, познание и диалектика, философия на държавата. Аристотел - учение за битието, формата и материята, причинността и ентелехията, логика и етика. Основни идеи на античния скептицизъм и стоицизъм.
16. **Средновековната християнска философия.** Проблемът за Бога, човека и света. Основни етапи: патристична и схоластична. Вярата и разумът при Августин, Анселм и Тома Аквински. Спорът за универсалиите. Доказателства за съществуването на Бога.
17. **Философия на Ренесанса.** Еразъм Ротердамски и християнският хуманизъм. Пико дела Мирандола - новата идея за човешкото достойнство и свобода. Николо Макиавели - "модерност" и политически реализъм.
18. **Философията на Новото време.** Ф. Бейкън: критика на идолите, индуктивен метод, класификация на науките; Р. Декарт: методологическо съмнение, вродените идеи, дуализъм
19. **Основни теории във философията на Новото време.** Б. Спиноза - рационализмът като пантеизъм. Г. Лайбниц - монадология и предустановена хармония. Емпиризмът на Дж. Лок и Хюм - проблемът за произхода на познанието.
20. **Немска класическа философия.** И. Кант - структура на опита и границите на разума. Морален закон и свобода. Философската система на Хегел - Абсолютен дух, диалектика, философия на историята.
21. **Философия на живота.** А. Шопенхауер - волята като същност на света. Фр. Ницше - "смъртта на Бога", волята за власт, преосмисляне на ценностите, идеята за вечното завръщане.
22. **Екзистенциална философия.** Представители и основни идеи: М. Хайдегер - Dasein, грижа, автентичност. Ж.-П. Сартр - свобода, избор и отговорност. А. Камю - проблема за абсурда и философията на бунта.
23. **Философията като "строга наука".** Е. Хусерл - феноменологически метод, критика на психологизма, интенционалност. Б. Ръсел - логически атомизъм, проблемът за математиката, връзка с позитивизма. Л. Витгенщайн - ранна и късна философия, езикът като логическа картина на света, езикови игри.
24. **Философията на XX-ти век:** Основни направления и идеи: "психоанализа", неомарксизъм, неопозитивизъм, херменевтика и др. Общи характеристики и проблеми на съвременната философия.

I. Учебници и учебни пособия

1. Атанасов, Н. (2014) Философия Ч1. Унив. "Проф. д-р А. Златаров", Бургас.
2. Бояджиев, Ц. (2022) Античната философия, С., УИ "Св. Кл. Охридски"
3. Бузов, В. (2007) Кратки бележки по философия. ВТУ, Велико Търново
4. Герджиков, С. (2019) Методика на философията в училище, София, Екстрем
5. Гордер, Ю. (1997) Светът на Софи С., 1997
6. Днев, В. (1995, 1997, 1999) Философска антропология, ч.1-3, С., ИМО "Св. Георги Победоносец"
7. Денков, Д. (2006) Въведение във философията. София, УИ "Св. Кл. Охридски"
8. Куков, В., Стамболийски, И. и др. (1999, 2001) Философия, Варна
9. Кючуков, Л. Сявилков, Л. Денков, Д. (1991, 1993) Философия, С., Арена

10. Нешев, К. (1999) История на етиката. София
11. Нешев, К. (1999) Система на етиката. София
12. Радев, Р., Стефанов, И., Личев, А. (1992) Кратък речник. София, ИК "Х.Ботев"
13. Радев, Р. (1994) Антична философия, Стара Загора
14. Радев, Р., Панова, Е. (1999) Велики философи. София, "Просвета"
15. Ръсел Б. (1999) История на Западната философия, т.1-3, София, ИК "Христо Ботев"
16. Стивенсън, А. (1994) Седем теории за човешката същност С., 1994
17. Сивилов, Л. (1987) Философията, философите, философстването С. 1987
18. Табаков, М. (2013) Енциклопедичен речник по логика и семантика. С., Звезди
19. Тодоров, Д. (2004) Човекът в европейската философия, София, Парадигма
20. Тодоров, Д. (2019) Многоликото битие и новото световъзприятие на съвременния човек, София, Парадигма
21. Философия. Речник (2009) София, "Труд"
22. Философски речник. (1993) Съвременни философи XIX-XX век, школи, направления. София
23. Хънекс, М. (1998) Хронологични и тематични диаграми на философските системи. София
24. Янакиев, К. (2024) Кратък курс по философия. София, УИ "Св. Кл. Охридски"

II. Препоръчителна литература

1. Аннас, Д. (2007) Античната философия. София, "Захарий Стоянов"
2. Блекбърн, С. (2018) Големите въпроси - Философия. София, "Класика и стил"
3. Бохенски, Й. (2023) Пътища към философското мислене, С., Комунитас
4. Бърнс, К. (2017) Източна философия. София, "Прозорец"
5. Гулига, А. (1984) Кант. София, "Партиздат"
6. Делъоз, Ж., Гатари, Ф. (1995) Що е философия? София, "Критика и хуманизъм"
7. Дюпре, Б. (2013) 50 основни идеи. Философия. София, "ИнфоДар"
8. Иванов, Д. Г. (2016) Теории за истината, София, УИ "Св. Климент Охридски"
9. Кинг, П. (2007) 100 философи. София, Кибей
10. Колаковски, Л. (2024) Какво ни питат великите философи. София "СОНМ"
11. Лаерций, Д. (1985) Животът на философите. София, "Народна култура"
12. Мартен, Ж.-К. (2006) 100 думи за 100 философи. София, Рива
13. Ортега-и-Гасет (2013) Що е философия. София, НБУ
14. Паси, И. (1994) Към философията на живота С., 1994
15. Пикард, М. (2024) Философията. София, "Книгомания"
16. Поултън, Р. (2023) Малка книга за философията. София, "Изток-Запад"
17. Проданов, В. (2005) Бъдещето на философията, София, "Фабер"
18. Роджърс, Н., Томпсън, М. (2023) Екзистенциализъм. София, "Хомо Футурис"
19. Ролс, Д. (1998) Теория на справедливостта, С., "София-С.А."
20. Сартр, Ж.-П. (1997) Екзистенциализмът е хуманизъм. София, "ЛИК"
21. Саутуел, Г. (2019) Парадокси. 100 философски парадокса. София, "Книгомания"
22. Сивилов, Л. (1993) Грешките в познанието. София, ЕТ "София-С.А."
23. Смит, Л., Рийпър, У. (1996) Начален курс по Философия. София, "Госпъл"
24. Стамболийски, И. (2011) Какво е това човекът? Варна, ВСУ

25. Томпсън, М. (2017) Философия - Малка енциклопедия, София, "Хомо футурис"
26. Уикс, М. (2018) Философията накратко. София, "Книгомания"
27. Уолф, Р. (2004) За философията. София, НБУ
28. Уорбъртън, Н. (2018) Малка история на философията, София, "Дамян Яков"
29. Фери, Р. (2018) Красивата история на философията. София, "Изток-Запад"
30. Философски речник на всекидневния език (2007). София, УИ "Св.Кл.Охридски"
31. Фърн, Н. (2003) Зенон и костенурката. София, "Обсидиан"
32. Хайдегер, М. (1993) Същности. София, ГАЛ-ИКО
33. Херш, Ж. (2014) Философското удивление. София, НБУ
34. Хесе, Р. (2008) Увод във философията. Благоевград, УИ "Н.Рилски"
35. Цацов, Д. (2016) Класическият немски идеализъм /Въведение/. В. Търново, УИ "Св.Св. Кирил и Методий"
36. Ясперс, К. (1994) Въведение във философията. София, "ГАЛ-ИКО"
37. Ясперс, К. (1995) Малка школа за философско мислене. София, "ГАЛ-ИКО"

III. Свещени книги

1. Библия (1990) София
2. Свещен Коран
3. Дхаммапада. Словата на Буда, (1991) София

IV. Класически произведения

1. Аристотел. Никомахова етика. С., 1993
2. Аврелий Августин, Изповеди. С., 1993
3. Бердяев, Н. За робството и свободата на човека. С., 1992
4. Витгенщайн, Л. Избрани съчинения, С., 1988, Наука и изкуство
5. Декарт, Р. Избрани философски произведения, С. 1978, Наука и изкуство
6. Камю, А. Митът за Сизиф. С., 1982
7. Кант, И. Критика на чистия разум, С., 1966
8. Кант, И. Основи на метафизика на нравите. С., 1974
9. Кант, И. Критика на практическия разум. С., 1974
10. Конфуциански трактати. С., 1991
11. Марк Аврелий Към себе си. С., 1986
12. Монтен, М. Опити. Т. 1-3. С., 1980
13. Ницше, Фр. Към генеалогията на морала. С., 2000
14. Ницше, Фр. Тъй рече Заратустра. С., 1991
15. Паскал, Б. Мисли. С., 2001
16. Патанджали, Йога-сутра. София-Плевен, 1991
17. Платон, Държавата.- В: Платон. Диалози. Т.3 С., 1981
18. Сартр, Ж.-П. Екзистенциализмът е хуманизъм. С., 1994
19. Сенека, Избрани диалози. С., 1987
20. Сенека, Нравствени писма до Луцилий. С., т. 1, 2, 1994-1996
21. Фройд, З. Тотем и табу. С., 1991
22. Хегел, Г. В.Ф. История на философията, т.1-3, С., 1982, Наука и изкуство

23. Хегел, Г. В. Ф. Философия на историята, т.1-2 С., 1995, Евразия
24. Шопенхауер, А. Афоризми на житейската мъдрост. С., 1991

V. Адреси в Интернет

www.stanford.edu – Енциклопедия по философия на Станфордския университет, САЩ
www.trincoll.edu/depts/phil/philato* - философски ресурси от Тринити колеж
www.utm.edu/research/lep/ - Интернет енциклопедия по философия
www.britannica.com – Виртуален вариант на Енциклопедия Британика

Конспектът за писмен държавен изпит по философия е обсъден и приет на заседание на катедра „История и философия“, протокол № 7 / от 30.01.2026 г.

Декан:
/ проф. д-р Р. Папанчева/

Ръководител катедра:.....

(доц. дин М. Гюзелев)